

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M. G.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)
o zapłatę i ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 lutego 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda M.G. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 lutego 2018 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie do zanegowania skutków przedawnienia wskutek przyjęcia, że w stanie faktycznym sprawy przekroczenie terminu przedawnienia było znaczne i nie znajdowało uzasadnienia ani w stanie zdrowia powoda, ani w sytuacji życiowej jego przedstawiciela ustawowego podczas, gdy podniesienie zarzutu przedawnienia roszczenia przez stronę pozowaną należało uznać za nadużycie prawa, z uwagi też na skutki doznanego przez powoda uszczerbku na zdrowiu, przyczyny opóźnienia w dochodzeniu roszczenia i czasie jego trwania; naruszenie prawa procesowego tj. art. 386 § 1 i 4 k.p.c. przez orzeczenie co do istoty sprawy i zaniechanie uchylenia wyroku Sadu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy nie została rozpoznana istota sprawy wskutek pominięcia zarzutów strony pozwanej dotyczących złożonej w sprawie opinii przez biegłego K. L.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.).

Przyjęcie przez sądy *meriti* sprzeczności zarzutu przedawnienia z zasadami współzycia należy do kategorii ocennych i wobec tego może mieć miejsce jedynie wyjątkowo. Sąd powinien ocenić, czy okoliczności w rozstrzyganej sprawie dają podstawę do usprawiedliwienia opóźnienia w dochodzeniu spornego roszczenia, które to opóźnienie nie jawi się też jako nadmierne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 238/11, nie publ.). Znaczenie ma również zachowanie dłużnika, który swoją postawą mógł utwierdzać wierzyciela w słuszności jego roszczeń w okresie biegu terminu przedawnienia oraz charakter dochodzonego roszczenia, a także to, czy w okresie biegu przedawnienia istniała z uwagi na niejasność stanu prawnego określona, ukształtowana praktyka rozstrzygania tego rodzaju roszczeń przez organy stosujące prawo (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011 r., IV CSK 16/11, nie publ.).

Uznanie, że w danej sprawie z uwagi na całokształt okoliczności, skorzystanie z zarzutu przedawnienia stanowi nadużycie prawa podmiotowego ma charakter uznaniowy, a wobec tego jest przejawem dyskrecyjnej władzy sądu *meriti*. Dlatego też skuteczność podniesienia w skardze kasacyjnej

zarzutu naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 117§ 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. jest uzależniona od tego, czy dokonanej przez ten Sąd ocenie można przypisać cechy dowolności (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2012 r., V CSK 409/11, nie publ.).

Powód roszczenie odszkodowawcze deliktowe wywodził ze zdarzenia, które miało miejsce w związku z jego porodem w dniu 26 marca 1994 r. W sierpniu 1994 r. w Centrum (...) rozpoznano u niego okołoporodowe uszkodzenie splotu barkowego po stronie lewej z wtórnym niedowładem wiotkim całej kończyny górnej lewej, a nadto opóźnienie rozwoju psychomotorycznego, zaś we wrześniu 1994 r. wystąpiły u niego pierwsze objawy padaczkowe w typie napadów zgięciowych. Sądy obu instancji uznały, iż roszczenia z tego tytułu uległy przedawnieniu 10 - letniemu (liczonego od porodu) a zatem jeszcze przed wejściem w życie noweli do k.c. z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 538). W konsekwencji z uwagi na art. 2 tej noweli nie może mieć zastosowania art. 442¹ § 4 k.c., który odmiennie niż art. 122 k.c., dotyczy małoletnich, mających w okresie biegu przedawnienia przedstawiciela ustawowego (rodziców lub opiekunów), ale ci zaniedbali dochodzenia roszczenia (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 759/11, nie publ.).

Pozew został wniesiony w marcu 2013 r., czyli po 9 latach od upływu terminu przedawnienia.

W świetle przedstawionych pisemnych motywów rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji brak podstaw do przyjęcia, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia w stanie faktycznym sprawy było dowolne, a przez to w sposób oczywisty naruszające art. 5 k.c. Nie zostały wykazane okoliczności, które uniemożliwiały dochowanie terminów do wniesienia powództwa przez przedstawiciela ustawowego powoda. Powód został ubezwłasnowolniony całkowicie postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 listopada 2012 r., a jego opiekunem jest matka A. G. (k. 35), która jak wynika z jej zeznań miała wiedzę w kwestii dochodzenia roszczeń w czasie, gdy nie nastąpiło jeszcze ich przedawnienie (k. 284).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., uznając, że ze względu na sytuację osobistą i majątkową powoda zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c., tym bardziej, że taką podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu przyjęły Sądy obu instancji.

jw